

## **Utformningen av beslut enligt 18 b § LVM om att ett omedelbart omhändertagande ska upphöra**

---

Den 17–20 november 2009 gjorde JO en inspektion av Stadsdelsnämnden Södermalm i Stockholms kommun. Vid inspektionen gjordes iakttagelser när det gällde utformningen av beslut om att ett omedelbart omhändertagande med stöd av 13 § LVM ska upphöra. I inspektionsprotokollet uttalade *JO André* i denna del följande.

### **Utformningen av beslut enligt 18 b § LVM om att ett omedelbart omhändertagande ska upphöra**

Av 18 § LVM framgår att om omhändertagande har beslutats enligt 13 § ska ansökan om tvångsvård ha kommit in till länsrätten inom en vecka från det att länsrätten meddelade beslut att omhändertagandet skulle bestå.

I 18 a § LVM anges att ett beslut om omedelbart omhändertagande upphör att gälla (1) om beslutet inte har underställts länsrätten inom den tid som anges i 15 §, (2) om ansökan om vård inte har gjorts inom den tid som anges i 18 §, (3) när rätten avgör frågan om vård, eller (4) om den omhändertagne häktas. Enligt 18 b § LVM ska socialnämnden, om det inte längre finns skäl för ett omhändertagande, genast besluta att detta genast ska upphöra. Ett sådant beslut får meddelas också av rätten.

När länsrätten har fastställt ett omedelbart omhändertagande enligt LVM har nämnden således en vecka på sig att ansöka om tvångsvård enligt lagen. Om det under denna tid framkommer att det inte längre finns skäl för omhändertagandet, följer av 18 b § LVM att nämnden är skyldig att genast besluta om upphörande av omhändertagandet. Ett av skälen för att beslutet ska upphävas av nämnden är att den person som är föremål för omhändertagandet inte ska behöva vara frihetsberövad längre tid än absolut nödvändigt (prop. 2004/05:123 s. 31).

Vid granskningen av akterna på vuxenenheten noterades flera ärenden där det under veckofristen hade kunnat klarläggas att det inte var aktuellt för nämnden att gå vidare med en ansökan om tvångsvård, eftersom den omhändertagnes vårdbehov bedömdes kunna tillgodoses på frivillig väg. I dessa fall hade nämnden fattat beslut om att ”ej ansöka om vård enligt 18 b § LVM”.

Förvaltningen uppgav vid det avslutande mötet att ett sådant beslut ”innefattade” ett beslut om att omhändertagandet skulle upphöra. Detta framgick dock inte klart av beslutets ordalydelse. En sådan utformning av ett beslut är inte tillfredsställande och kan lätt leda till missuppfattningar.

Jag vill här peka på ett fall rörande AA. Länsrätten i Stockholms län fastställde den 17 juni 2008 ett beslut om omedelbart omhändertagande av AA. Sista dag för nämnden att ansöka hos rätten om tvångsvård var således den 24 juni 2008. AA samtyckte emellertid den 23 juni 2008 till frivillig vård, vilken synes ha påbörjats samma dag. Enhetschefen fattade den dagen ett beslut om att ”ej ansöka om vård enligt 18 b § LVM med anledning av att AA samtycker till frivillig vård” och faxade beslutet till bl.a. länsrätten. I beslut den 24 juni 2008 upphävde länsrätten det omedelbara omhändertagandet av AA. Det kan således konstateras att länsrätten, vilket är fullt förståeligt, inte uppfattade saken på det sättet att stadsdelsnämnden redan den 23 juni 2008 hade beslutat om upphörande av omhändertagandet. Det inträffade visar vikten av att nämndens beslut om upphörande av ett omhändertagande är tydligt. Jag förutsätter att nämnden omgående ser över sina rutiner i aktuellt avseende.